

Saksdokumenter:

KR 33.1/11	Rapport FAD aug 2010.doc	
KR 33.2/11	nasjonale kriterium for fordeling av midlar til trusopplæring[1].pdf	
KR 33.3/11	samisktroplan-korrekturlest 03.02-2010.docx	
KR 33.4/11	Merknader_vedtak_KM7_08.pdf	

Trosopplæringsreformen - orientering til Kirkerådet mars 2011

Sammendrag

Trosopplæringsreformen har vært et hovedsatsningsområde i Den norske kirke siden den ble vedtatt av Stortinget i mai 2003. Kirkerådet har ansvar for å lede utviklingen og innføringen av reformen. Det ble i 2010 etablert en faglig referansegruppe som en ressurs for Kirkerådets videre utvikling av reformen. Kirkemøtet vedtok i 2009 "Gud gir – vi deler" som plan for utvikling av en fornyet trosopplæring. Planen danner grunnlag for menighetenes lokale utviklingsarbeid når trosopplæringsreformen nå trappes opp og skal gjennomføres i alle landets menigheter. Samisk kirkeråd vedtok i 2009 Plan for samisk trosopplæring som en supplerende rammeplan. Planen skal sikre at samiske barn og unge får en trosopplæring som ivaretar deres samiske tilhørighet med hensyn til rammebetingelser og innhold. Kursvirksomhet og utvikling av opplegg for breddetiltak som menighetene kan gjennomføre lokalt, er sentral oppgaver for Kirkerådets sekretariat i denne fasen av reformen. Det er dessuten et hovedanliggende å arbeide for et raskere opptrappingstempo, slik at alle landets menigheter kommer inn i gjennomføringen av reformen og får økt sine ressurser til å styrke trosopplæringen.

Reformens målsetting er en systematisk og sammenhengende trosopplæring for alle døpte i aldersgruppen 0-18 år, med en veiledende norm på 315 timer for den enkelte. Reformen henvender seg også til foreldre, foresatte og faddere til de døpte. Barn og unge skal få utforske troen de er døpt til og kirken de tilhører slik at de kan vokse i tro og forbli hos Kristus slik de ble forenet med ham i dåpen. Det er således en omfattende, folkekirkelig reform med høye ambisjoner når det gjelder innhold, omfang og oppslutning fra et stort

antall av kirkens medlemmer. Det er fra 2011 inngått en 3-årig avtale med Stiftelsen Kirkeforskning om evalueringsforskning på reformen.

Målet med denne orienteringen er å gi Kirkerådet oppdatert informasjon på noen sentrale områder i arbeidet med reformen i 2011 og peke på noen utfordringer.

Kirkerådet utarbeider årlig en statusrapport til departementet i august måned. Denne inneholder materiale fra menighetenes årsrapporter og gir refleksjoner rundt status og videreutvikling av reformen. Kirkerådets årsrapport for 2010, årsplan og budsjett for 2011 gir også utfyllende informasjon om reformens status.

Vedlegg til orienteringen:

- Statusrapport august 2010
- Plan for samisk trosopplæring
- Nasjonale kriterier for fordeling av midler
- Vedtak i sak KM 7/08

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar saken til orientering og ber administrasjonen fortsette å jobbe for en hurtigere opptrapping av reformen

Saksorientering

Bakgrunn

Med bakgrunn i endringer i skolens kristendomsfag og med henvisning til FNs barnekonvensjon om barns rett til åndelig utvikling, ble Trosopplæringsreformen vedtatt av Stortinget 27.mai 2003. Reformens mål er at kirken skal tilby en systematisk og sammenhengende trosopplæring til alle døpte fram til fylte 18 år, med et opplæringstilbud på 315 timer som veiledende norm. Reformen ble vedtatt med en økonomisk ramme på 250 millioner i 2003-kroner i tillegg til kirkens eksisterende ressurser på feltet. På grunnlag av erfaringene fra en 5-årig forsøks- og utviklingsfase (2004-2009), er det etablert en modell for gjennomføring av reformen i alle menigheter og Plan for trosopplæring ble vedtatt av Kirkemøtet i november 2009. Reformen skal innføres i alle menigheter i Den norske kirke over en tiårsperiode fra 2004 til 2013. Opptrappingstakten avhenger av de årlige bevilgningene over statsbudsjettet.

Omfanget på reformarbeidet i 2011

Pr. februar 2011 er 677 menigheter samt døvekirken i gjennomføringsfasen av reformen. Det betyr at de mottar midler for å utvikle og gjennomføre en lokal plan for trosopplæring.

Det er 152 tidligere prosjektmenigheter som fortsatt mottar prosjektstøtte, men som ennå ikke er i gjennomføringsfasen. 452 menigheter venter på å få tilført midler via trosopplæringsreformen.

Ledelse av reformen

I forsøksfasen (2004-2008) ble reformen ledet av en styringsgruppe som var nedsatt av Kirkerådet. Trosopplæringssekretariatet ble etablert for å ivareta forsøksarbeidet i denne fasen. Fra 2009 ligger ledelsen av reformen til Kirkerådet og Kirkemøtet. Trosopplæringssekretariatet ble fra 2009 inkludert i Kirkerådets seksjon for barn, unge og trosopplæring. I 2011 finansieres 6,5 årsverk i Kirkerådet med trosopplæringsmidler til ledelse av trosopplæringsreformen, fem av disse ligger i seksjon for barn, unge og trosopplæring, en er knyttet til informasjonsavdelingen, i tillegg til at en halv stilling som jurist i administrasjonsavdelingen finansieres av trosopplæringsmidler.

Det er, i tråd med vedtaket i sak KM 7/08, etablert en faglig referansegruppe for trosopplæringsreformen som representerer akademisk og praktisk kompetanse på trosopplæringens innholdsmessige og organisatoriske sider. Gruppen er en ressurs for Kirkerådets ledelse av reformen og har en involverende funksjon i forhold til sentrale aktører på trosopplæringsfeltet.

Gruppen har drøftet og gitt innspill til bl.a. følgende saker:

Utlysning av evalueringsforskning og innspill til innholdet i evalueringen, stillingsstruktur og kompetansebehov for trosopplæringsmedarbeidere, forholdet mellom trosopplæringen og kirkens samarbeid med skolen/ skolefritidsordningen/ barnehagen,

utvikling og etablering av nye breddetiltak, utvikling av ressursbank, trosopplæring i dåpsfasen - strategiske, diakonale og innholdsmessige perspektiv.

Ved overgang til reformens gjennomføringsfase fikk bispedømmene økt sine ressurser for å kunne ivareta gjennomføringen av trosopplæringen i bispedømmene. Kirkerådet utarbeider retningslinjer og har jevnlige kontaktmøter med de trosopplæringsansvarlige ved bispedømmekontorene for å sikre enhetlig praksis og legge til rette for erfaringsdeling når det gjelder bispedømmenes arbeid med reformen. Bispedømmerådet har en koordinerende funksjon når reformen skal gjennomføres i et prostirområde slik at prost, de involverte fellestråd og menighetsråd sammen tar del i en prosess der målet er å finne fram til tjenlig organisering og fordeling av ressursene for å gjennomføre en fornyet trosopplæring i menighetene i prostiet.

Plan for trosopplæring ”Gud gir – vi deler”

Plan for trosopplæring ”Gud gir – vi deler” ble vedtatt på Kirkemøtet 2009. Planen søker å videreføre forsøksfasens fokus på at trosopplæringen må utvikles ut fra lokale forhold og forankres i lokalt eierskap og samarbeid. En slik metodikk legger til rette for at trosopplæringen vil være i kontinuerlig utvikling, også etter at en lokal plan er utviklet av menighetsrådet og godkjent av biskopen.

”Vi deler” er uttrykk for en læringsforståelse der barnet og den unge i trosopplæringen er aktive deltakere og medvirkende i trosopplæringen. Planen bygger på et helhetlig læringssyn der læring skjer i rammen av menighetens fellesskap gjennom undervisning og deltakelse. Denne forståelsen av læring bygger også på en teologisk forståelse av barn og unge som fullverdige medlemmer i menighetens fellesskap. Planens beskrivelse av trosopplæringsinnhold søker å holde sammen den enkeltes livssituasjon, kirkens overleverte tro og kristen tro i praksis. Slik holdes dåp og opplæring sammen gjennom erfaring og kunnskapsformidling i menighetens fellesskap.

Planen ble våren 2010 distribuert i 18000 eksemplarer til alle landets menigheter, barne- og ungdomsorganisasjoner og andre aktører. Det er gjennomført et stort antall plankurs og planen har vært tema på et stort antall fagdager og konferanser i Den norske kirke. I 2011 er videreutvikling av ressurser for menighetenes planarbeid og fortsatt kurs- og motivasjonsarbeid viktige oppgaver. Det er en sentral oppgave for Kirkerådet å bidra med hensiktsmessige verktøy for erfaringsdeling og refleksjon i dette arbeidet. I 2011 skal menighetene som kom i gjennomføringsfasen av reformen i 2008 og 2009 legge fram sine lokale planer for biskopen til godkjenning. Kirkerådet har vært i dialog med bispemøtet om prosess og kriterier for godkjenning av plan. Det er lagt et tidsløp for dette som innebærer at menighetene legger fram sine planutkast i mai/ juni og at planene slutføres i løpet av høsten, etter respons og dialog med biskopen.

Menighetens lokale plan for trosopplæringen skal utvikles ut fra lokale forutsetninger. Dels vil planarbeide innebære videreføring og videreutvikling av eksisterende arbeid, og dels vil den bestå av nyetablerte tiltak

Utvikling av nasjonale breddetiltak

Kirkerådet ser utvikling av breddetiltak i ulike former som en måte å bidra konkret til menighetenes planarbeid og etablering av nye tilbud i trosopplæringen. Menighetens lokale trosopplæringsplan vil bygges opp av lokalt utviklede tiltak i kombinasjon med nasjonalt utviklede breddetiltak. En utbygging av menighetens trosopplæring vil både innebære etablering av nye tiltak, og videreutvikling og styrking av eksisterende tiltak.

Et breddetiltak er trosopplæringstilbud som er tilrettelagt for at bredden av de dømte kan ta del i det. Et breddetiltak kan være et punktult arrangement som en Tårnagenthelg, strekke seg over flere samlinger som dåpsklubb, eller gå over en lengre tidsperiode slik konfirmasjon gjør. Et nasjonalt utviklet breddetiltak kan gjennomføres på ulike måter, tilpasset lokale forhold. Trosopplæringens breddetiltak skal stå i samvirke med menighetens gudstjenesteliv, barne- og ungdomsarbeid og den formidling og trosutøvelse som skjer i hjemmene. Plan for trosopplæring beskriver i kapittel 4 eksempler på tiltak, fordelt på aldersspennene 0-5, 6-12 og 13-18 år. Vedlegg 3 i planen konkretiserer dette ytterligere med eksempler på tiltak som kan danne en kjerne i den lokale trosopplæringen.

Et nasjonalt breddetiltak kan utformes på ulike måter: LysVåken og Tårnagentene er eksempler på aksjoner som gjennomføres årlig, hovedsaklig samtidig over hele landet. Slike samtidige aksjoner kan knyttes opp mot for eksempel høytidene eller skolestart. Andre breddetiltak gjennomføres årlig i alle menigheter, men til ulik tid, som for eksempel konfirmasjonstid og 4-årsfase. En kan også tenke seg at Kirkerådet legger opp til en felles nasjonal markering ved lansering av et fokusområde, f.eks "Nasjonal babysangsøndag" som en engangshendelse samtidig over hele landet, men som deretter kan gjennomføres på ulike tider i menighetene.

Kirkerådet har hittil utviklet programpakker for to nasjonale breddetiltak som en ressurs for lokalmenighetenes arbeid: LysVåken – overnatting i kirken for 11-åringer ble utviklet og gjennomført første helgen i advent 2008 og er videreutviklet i 2009 og i 2010. Om lag 600 menigheter arrangerte LysVåken i 2010. I januar 2011 ble "Tårnagenthelg" lansert som et nytt breddetiltak for 8-åringer i samarbeid med Søndagsskoleforbundet. Opplegget bygger på hovedelementer i tv-serien "Tårnagentene" som ble sendt på NRK julen 2010. Om lag 600 menigheter arrangerte Tårnagenthelg.

I forbindelse med utsending av konfirmantbrosjyren "Konfirmant 2011" til alle landets 14-åringer (59 900), ble nettsiden "Konfirmant.no utviklet og lansert i april 2010. Den er nå under videreutvikling. Siden inneholder informasjon om kirkens konfirmanttilbud og kontaktinformasjon til alle landets menigheter. Slik styrkes kirkens informasjonsarbeid rundt denne sentrale fasen i kirkens trosopplæring.

Våren 2011 vil det bli lansert et interaktivt nettsted om dåp for å motivere og informere om dåp i kirken. Det arbeides også med å styrke fokuset på kirkens tilbud for barn og foreldre de første leveårene, opplegg med bibelkurs for 11/12-åringer og med erfaringsinnhenting og utvikling av strategier for trosopplæringstiltak i årene etter konfirmasjonen. Våren 2011 opprettes det en nettverksgruppe med fagpersoner, både

praktikere og forskere, som vil bearbeide erfaringer og bidra til å utvikle strategier for aldergruppen 15 – 18 år. Målet er å få inn materiale og ideer til hvordan arbeide med breddetiltak for aldersgruppen, samt hvordan knytte breddetiltakene til det kontinuerlige arbeidet i menighetene. Det vil også legges vekt på å gi innspill til innholdet i trosopplæringen for 15-18 års fasen. Ungdommens kirkemøte vil bidra inn i denne prosessen gjennom å behandle en sak om "Hva skjer etter konfirmasjonstiden?" i oktober 2011.

Økonomiforvaltning i reformens gjennomføringsfase

På bakgrunn av Kirkemøtets vedtak i sak 07/08 og tildelingsbrev for 2009 fra KKD, har Kirkerådet i dialog med andre utviklet et tildelingsystem med nasjonale kriterier for fordeling av midler. Som et premiss for tildelingsmodellen ligger det at Stortingets vedtak om en økonomisk ramme for reformen på 250 millioner i 2003 kroner ligger fast. Alle menigheter i Den norske kirke vil få tilført midler for å fornye sin trosopplæring for alle døpte mellom 0 og 18 år. Disse midlene blir fordelt etter nasjonale kriterier. Dette gir en forutsigbarhet om hvilke nye økonomiske rammer menigheter i Den norske kirke kan forvente å få når reformen er fullt utbygget i alle menigheter.

Forvaltningen av tilskudd til trosopplæringsreformen har som hovedmål å bidra til en fornyet trosopplæring i lokalmenigheten. Hovedandelen av midlene går derfor til arbeid med trosopplæring i lokalmenighetene. Det er stor variasjon mellom de ulike menighetene i Den norske kirke både når det gjelder befolkning, bemanning og geografi. Tildelingsmodellen tar utgangspunkt i at prostiet er et tjenelig geografisk område å beregne fordeling til lokalmenighetene i forhold til. Det vil si at utgangspunktet er summen av antall døpte mellom 0 og 18 i alle menigheter i prostiet slik det fremkommer av medlemsregisteret. Ved å gi menighetene i et større område tildeling samtidig, er det mulig å se fordelingen i sammenheng med andre stillinger innen undervisning over statsbudsjettet samt at det er mulig å gi tydelige insitamenter for samarbeid mellom små menigheter og små fellelråd. Et større område gir også muligheter til eventuelle utjevninger ut fra en på forhånd kjent kriterieliste. Se vedlegg for en nærmere beskrivelse av disse.

Når nye prostiområder kommer med i gjennomføringsfasen, har bispedømmerådet ansvar for å iverksette og lede nødvendige prosesser med de berørte menighetsråd, fellelråd og prost for å finne best mulig organisering av trosopplæringsreformen og fordeling av de midler som er til rådighet. I etterkant av denne dialogen, foretar Bispedømmerådet den endelige fordelingen av midler i tråd med kriterier skissert ovenfor og med forankring i kirkeloven § 23. Tildelingsbrevet gjør rede for kriteriene for anvendelse av midlene i fellelrådene.

For menighetene som kommer med i reformen innebærer gjennomføringsfasen en treårsperiode med et særlig fokus på lokalt planarbeid, etablering av trosopplæringstiltak og kommunikasjon med reformens målgrupper. Etter denne treårsperioden vil godkjent lokal plan være førende for fellelrådets anvendelse av tildelte midler.

For å legge til rette for faglig og metodisk utviklingsarbeid og støttestruktur for menighetenes utviklingsarbeid, legges det opp til at noe midler forvaltes på nasjonalt og regionalt nivå.

Budsjett for 2011

Kirkerådets forvaltning av tilskuddet til trosopplæringsreformen er i tråd med de nasjonale kriteriene for fordeling, og avspeiler at lokalmenighetene er hovedstedet der reformen skal realiseres i møte med barn og unge.

Område	Utgiftstype	Beløp	Konto
Tildeling til menigheter	Tildeling til tidligere prosjektmenigheter i mellomfasen	60 500 000	Post 75
	Tildeling til menigheter i gjennomføringsfasen	93 500 000	Post 75
Indeksregulering	Indeksregulering til menigheter som før midler	4 000 000	Post 75
Gjennomføring 11	Tildeling til menigheter som går over i gjennomføringsfasen i 2011	13 300 000	Post 75
Nasjonale breddetiltak i menighetene	Stimuleringsmidler til menigheter som arrangerer breddetiltak og ikke mottar midler på andre måter.	946 000	Post 75
Særskilt tilrettelagt trosopplæring	Materiell og metode utvikling i regi av faginstusjoner, forlag og barne- og ungdomsorganisasjoner	500 000	Post 75
	Tildeling til Døvekirken	2 700 000	Post 75
Utviklingsarbeid	Materiell og metode utvikling i regi av faginstusjoner, forlag og barne- og ungdomsorganisasjoner	2 000 000	Post 75
Kompetansettverk	Fagutvikling, Mentortjeneste og kvalitetsverktøyet "Stadig bedre"	2 750 000	Post 75
Sum midler Post 75		180 196 000	Post 75
Kirkerådet lønn, etc	Lønn etc. 6,5 årsverk	3 514 739	Post 01

Administrasjon og husleie til KR	Andel fellesutgifter	1 690 000	Post 01
FOU tiltak i regi av prosj.sekr	FOU arbeid, kurs, fagkonferanser	300 000	Post 01
Nettverks-konferanse	Gjennomføring av 2 nettverkskonferanser	60 000	Post 01
Ledelse av reformen sentralt	Drift og reisevirksomhet	242 100	Post 01
Plan for trosopplæring	Plan for trosopplæring, oversettelser, trykking, ressurser til planarbeid	85 000	Post 01
Møter i sentral faggruppe samt referansegrupper	Møter i faglig referansegruppe	100 000	Post 01
Informasjon	Utvikling og produksjon av informasjons-materiell, webutvikling, databaseutvikling og journalisttjenester	1 249 000	Post 01
Utvikling og etablering av nasjonale breddetiltak	Lysvåken videreføres som nasjonal markering, nye utvikles og etableres	800 000	Post 01
Forskning og evaluering	Evalueringsforskning foretatt av ny samarbeidspartner (KIFO)	1 500 000	Post 01
Samisk trosopplæring	Samisk kirkeråd	900 000	Post 01
Overføring for å dekke bispedømmerådenes arbeid med reformen	Lønn og driftsmidler	8 297 000	Post 01
Sum midler Post 01		18 737 839	Post 01

Evalueringsforskning av Trosopplæringsreformen

Evalueringsforskningen i reformens forsøks- og utviklingsfase bidro til læring og utvikling i forsøksmenighetene og hos den nasjonale ledelsen og skapt bevissthet rundt det å være «en lærende organisasjon». Kirkerådet ønsker at Trosopplæringsreformen i Den norske kirke fortsatt skal være gjenstand for en kvalifisert forskningsbasert evaluering. Formålet med evalueringsforskningen er å kontinuerlig evaluere, bearbeide og dokumentere erfaringer når det gjelder reformens innhold, organisering og resultater. Sentrale fokus for evalueringsforskningen vil være innføringen av Plan for trosopplæring, organiseringen av gjennomføringsfasen og bearbeiding av erfaringer fra reformens ulike faser.

Gjennom en konkurranse med forhandlinger med forutgående prekvalifisering ønsket Kirkerådet å inngå en treårig rammeavtale med en samarbeidspartner som kan legge til rette og gjennomføre evalueringsforskning på ulike sider ved Trosopplæringsreformen. Kirkerådet inviterte i september 2010 de prekvalifiserte forskningsmiljøene til å gi tilbud på evalueringsforskning på Trosopplæringsreformen for perioden 15.12.2010 – 31.12.2013, med opsjon på ytterligere ett år. Kirkerådet fikk inn fire tilbud: Det teologiske Menighetsfakultet, Stiftelsen Kirkeforskning – KIFO, Nordlandsforskning og Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Alle tilbyderne hadde fått med seg samarbeidspartnere med utfyllende kompetanse. Alle ble invitert til forhandlingsmøter i november. KIFO vant konkurransen etter en vurdering ut fra tildelingskriteriene: 1) Oppgaveforståelse, 2) Organisering av kjernegruppe og deloppdrag, 3) Pris. KIFO leder forskningsoppdraget og de har fått med seg forskere fra Universitetet i Agder og Universitetet i Nordland med utfyllende kompetanse.

I budsjettet for perioden 2011-2013 er det satt av midler til evalueringsforskning på et totalt omfang på om lag 3,5 millioner kroner inklusive moms. Det endelige beløpet avhenger bl.a. av den årlige tildelingen til Trosopplæringsreformen over statsbudsjettet. I rammeavtalen inngår både planlagte oppdrag og åpning for kortere oppdrag i løpet av treårsperioden. Fordi reformen er i en kontinuerlig prosess, vil Kirkerådet ha behov for å konkretisere og utforme de enkelte deloppdrag i samarbeid med leverandør underveis i treårsperioden.

I konkurransegrunnlaget ble det skissert at forskningen skal kunne levere ulike former for evalueringsforskning som f.eks. innen områdene:

- A Utvikling av menighetens trosopplæring
- B Menighetens samvirke med hjemmet
- C Menighetsutvikling
- D Breddeperspektivet
- E Organisering og støttestruktur i gjennomføringsfasen
- F Samarbeid og tverrfaglighet
- G Deltakelse, oppslutning og omfang

KIFO sitt tilbud fokuserer på 4 hovedområder som til sammen vil ivareta disse forskningsområdene i løpet av treårsperioden.

1. Trosopplæringsreformens gjennomføringsfase
2. ”Trosopplæring for alle dømte i alderen 0 – 18 år”; reformens breddeperspektiv
3. Samarbeid og tverrfaglighet
4. Menighetenes samvirke med hjemmet

Det ble allerede i konkurransen bedt om at tilbyderne skulle skissere et løsningsforslag på hvordan de innholdsmessig, metodisk og praktisk ser for seg å gjennomføre et oppdrag om menighetenes samvirke med hjemmet. Dette oppdraget er KIFO i gang med. Oppgaven er å undersøke hvordan menighetene ivaretar samvirket med hjemmet, hvordan materiellet som deles ut til bruk i hjemmet blir brukt og hvordan menighetene arbeider med kommunikasjon med barn, unge og foreldre/ foresatte. Gjennom dette oppdraget får Den norske kirke hjelp til å holde fokus på det felles ansvaret kirken og

hjemmet har for trosopplæringen og hjelp til å finne gode strategiene for samvirke mellom hjemmet og menighet om trosopplæring.

Samisk trosopplæring

Da trosopplæringsreformen ble vedtatt i Stortinget i 2003, lå det klare føringer om at samisk trosopplæring skulle inkluderes i utviklingsarbeidet. Dette er fulgt opp og samiske anliggender er ivaretatt både i forsøks- og gjennomføringsfasen. Støtte til enkelte lokale trosopplæringsprosjekter med samisk profil har bidratt til bevisstgjøring og utprøving av nye arbeidsformer. Samisk kirkeråd har disponert en budsjettpost til samisk trosopplæring. En årlig fagkonferanse for samisk trosopplæring siden 2005 har bidratt til fagutvikling og nettverksbygging, og et nettsted for samisk trosopplæring (osko.no) på nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk og norsk er etablert og under videreutvikling.

Gud gir -vi deler peker på at samiske perspektiver hører naturlig med i trosopplæringen for alle dømte. Samisk kirkeråd har utviklet *Plan for samisk trosopplæring* (vedtatt 2010) som en supplerende rammeplan til *Gud gir - vi deler*, og disse planene skal sees i sammenheng. Planen skal sikre at samiske barn og unge får en trosopplæring som ivaretar deres samiske tilhørighet med hensyn til rammebetingelser og innhold. *Plan for samisk trosopplæring* gir hjelp til å innholdsbestemme dette nærmere. Slik kan trosopplæringsreformen også bli en viktig bidragsyter til økt kunnskap om Norges urfolk for alle dømte barn og unge i Den norske kirke.

Under trosopplæringsreformens forsøksfase (2004-2008), fikk flere menigheter i samiske områder støtte til trosopplæringsprosjekter som vektla det samiske. Dette har gitt rom for videreutvikling av kristen trosformidling i en samisk kontekst. Samisk kirkeråd har også bidratt i dette arbeidet. Evalueringen av de samiske trosopplæringsprosjektene fremhever at språk, identitet og kultur er sentrale aspekter i en helhetlig samisk trosopplæring, og prosjektene har bidratt til ny refleksjon om arbeidsformer og innhold i en samisk trosopplæring. *Plan for samisk trosopplæring* trekker veksler på dette. Planen ligger som vedlegg til denne orienteringen.

Tilgangen til trosopplæringsmateriell på samisk er fortsatt begrenset og mangelfull. Det er dialog med bokforlag med tanke på oversettelse av eksisterende trosopplæringsmateriell. På grunn av lave opplagstall på trosopplæringsmateriell på samisk er bokforlagene avhengige av produksjonsstøtte.

I Den norske kirke som helhet er det i dag kun 6 stillinger som kan knyttes direkte til samisk trosopplæring. Det er viktig at samisk språk tillegges vekt ved tilsetting lokalt der stillinger er opprettet med begrunnelse i behov for ivaretagelse av samisk språk i trosopplæringen. For at de samiske perspektivene i trosopplæringen skal ivaretas lokalt, vil rekruttering av fremtidige trosopplæringsmedarbeidere med samisk språk- og/eller kulturkompetanse være en viktig satsning fremover. Det vil også ha betydning at ikke-samiske medarbeidere i kirken gis kompetanse og redskaper så de kan imøtekomme primære behov innenfor samisk trosopplæring. SKR har i rammen av trosopplæringsreformen utviklet videreutdanningskurset "Tro og livstolkning i Sápmi" i

samarbeid med Samisk høgskole med begrunnelse i et slikt rekrutterings- og kompetansebyggingsbehovet, og man jobber for å etablere kurset som et fast tilbud.

Kommunikasjonsarbeid

Målrettet kommunikasjonsarbeid er nødvendig for å gjøre trosopplæringsreformen kjent, både internt i kirken og i samfunnet for øvrig. Det er ulike målgrupper for kommunikasjonen. Medarbeidere i kirken, medlemmer av Den norske kirke og informasjons rettet direkte mot reformens ulike målgrupper er sentrale, i tillegg til å gjøre reformen allment kjent i samfunnet. Menighetenes informasjonsarbeid og markedsføring retter seg i hovedsak inn mot de om de ulike aktivitetene som finner sted lokalt. Stadig flere tar i bruk hjemmesider og sosiale medier for å spre informasjon, i tillegg til menighetsblad og andre skriftlige publikasjoner. Det er en større utfordring å få oppmerksomhet i det offentlige rom om det som gjelder trosopplæringsreformen.

Ved utvikling av nasjonale breddetiltak lages det ressurssteder for kirkens medarbeidere med vekt på innhold, metodikk og materiell. Nasjonale annonsekampanjer gjennomføres også for å markedsføre breddetiltakene. Når et stort antall menigheter gjennomfører tilsvarende opplegg samtidig, kan Kirkerådet støtte opp under dette med nasjonale informasjonstiltak. Eksempel på lokale arrangement som genererer mye og positiv medieomtale er Tårnagethelgen og LysVåken.

Kirken ønsker å være tilstede på nettet, blant annet ved å være synlig på redaksjonelle og interaktive nettsteder. Helt fra reformen startet har storstvalt.no vært en viktig informasjonskanal med ressursbank og oversikt over hva menigheter som er tildelt midler gjennom reformen har av tiltak rettet inn mot 0-18 år. Det sendes ut digitale nyhetsbrev, primært til kirkens medarbeidere, ca 10 ganger i året som presenterer metodikk og materiell som har relevans for trosopplæringsreformen. Det er utviklet nettsteder rettet inn mot spesifikke grupper. Et er knyttet til konfirmantbrosjyren med informasjon for konfirmanter og foreldre (konfirmant.no) og i mars lanseres et interaktivt nettsted om dåp i kirken og et diskusjonsforum rundt grunner til å velge dåp. Dette skal gjøres synlig på flere nettsteder for småbarnsforeldre.

I tillegg utarbeides det fra sentralt hold grafiske profiler, ressurser, illustrasjoner og maler som menighetene kan ta i bruk i sitt lokale arbeid.

Utfordringer for trosopplæringsreformen nå

Trosopplæringsreformen vært i positiv utvikling siden Stortingsvedtaket i 2003 og siden da vært høyt prioritert på alle nivå i Den norske kirke. Kirkerådet opplever at reformen har bred politisk og kirkelig støtte. Kirkens ulike ansvarlinjer trenger godt samvirke om reformen, nasjonalt, regionalt og lokalt. En prioritering og bredt samarbeid mellom ulike instanser og arbeidslag i kirken er avgjørende også i fortsettelsen.

Det er fortsatt nødvendig å ha et høyt fokus på å etablere en fornyet forståelse av kirkens trosopplæring både når det gjelder innhold, arbeidsmåter og breddeforståelse og at de lokale planene gjenspeiler den fornyelse som har skjedd på feltet de siste år. Menighetsrådsvalget i 2011 vil skape behov for informasjonsarbeid om reformen til

nyvalgte menighetsråd. Det er også en kontinuerlig utfordring å bidra til at ansatte og frivillige medarbeidere i kirken får oppdatert kunnskap om reformen og dens utvikling.

Det er en viktig å legge til rette for administrative systemer som er rasjonelle, slik at det ikke tar unødvendig energi og fokus fra det utadrettede arbeidet. Samtidig er tilstrekkelig dokumentasjon nødvendig for å kunne følge reformens utvikling og vurdere hvorvidt reformens mål blir oppnådd. -Øker omfanget av kirkens tilbud? Deltar barn og unge? Bidrar trosopplæringen til økt kunnskap, livstolkning og livsmestring? Blir barn og unge styrket i troen de er døpt til? Utvikler kirken og menighetene seg som en konsekvens av en mer systematisk kontakt med de barna og ungdommene som trosopplæringen retter seg mot?

I forarbeidene for reformen ble reformens økonomiske ramme beregnet til 550 millioner kroner, med utgangspunkt i de ressursene skolen har hatt til kristendomsundervisning. Stortingsvedtaket i 2003 reduserte rammen til 250 millioner, men opprettholdt målet om at trosopplæringen skulle utvikles til et tilbud med en dimensjoneringsnorm på 315 timer for aldersgruppen 0-18 år. Kirkemøtet videreførte dette omfanget i sitt vedtak om ny plan. Dette stiller store krav til menighetene til rasjonell utnyttelse av ressursene når det gjelder planlegging og gjennomføring av tiltak.

Hittil i reformperioden har bevilgningen til reformen over statsbudsjettet økt med om lag 25 millioner i året. Dersom reformen skal trappes opp i løpet av den tiårsperioden som Stortinget vedtok i 2003, må tildelingen i 2012 og 2013 økes vesentlig.

Å gjennomføre en trosopplæring med dette omfanget innebærer at menighetene må legge til rette for at frivillige medarbeidere kan bidra inn i trosopplæringen. Rapportene fra menighetene viser at dette skjer i stor grad, samtidig som menighetene rundt om i landet har svært ulike forutsetninger når det gjelder rekruttering av frivillige medarbeidere. Plan for trosopplæring oppfordrer også menighetene til samarbeid med de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene, både når det gjelder gjennomføring av breddetiltak innenfor rammen av menighetens lokale trosopplæringsplan og for å legge til rette for et tilbud utover de 315 timene som planens dimensjoneringsnorm innebærer.

En fornyet trosopplæring krever kompetente medarbeidere og utfordrer til tverrfaglig samarbeid. I forsøksfasen ble det gjennom søknadene definert stillingsbehov når det gjelder størrelse og innhold ut fra forsøkets egenart. Kvalifisert personell, med hovedvekt på pedagogisk kompetanse, er ansatt i menighetene. Det er viktig for videre utvikling av trosopplæringen i kirken at det arbeides målbevisst med rekruttering til kirkelig utdanning og til kirkelig tjeneste og at utdanningen gir god utrustning for å arbeide med trosopplæringen.

Oppslutningen om trosopplæringen har vært i positiv utvikling siden målingen startet i 2003. Samtidig er det i forhold til årskullet som velger konfirmasjon og dåp i Den norske kirke noe synkende. Det er en krevende utfordring å motivere barn, unge og familiene til å delta på trosopplæringstilbudene, i og med at trosopplæring i kirken er frivillig og skjer på barn og unges fritid.

Det lokale planarbeidet må legge til rette for systematisk arbeid med trosopplæringens innholdsside og stimulere til fornyet praksis på feltet, slik at bredden av de dømte kan få et tilrettelagt tilbud om trosopplæring. Og som de faktisk velger å være med på!